

Sprog

Et nyt vurderingsskema udviklet af Børne- og Skolefritidskontoret sætter fokus på den sproglige hverdag i Sydslesvig.

Side 3

“ Det er vores danske tradition, at vi ikke ser på vores relation som et »dem mod os«.

Kristina Sukatus, ny driftsrådsformand om samarbejdet med Skoleforeningens direktion

Side 2

Pædagogiske dage

Kickstart for pædagoger og lærere

Side 4 og 5

Forældrene har truffet et valg

Indskoling.

530 nye elever er i år begyndt i de danske skoler i Sydslesvig. Det har været forældrenes valg, og nu er det de voksnes opgave, at eleverne får sproget og kulturen ind under huden.

- Hvorfor taler vi egentlig dansk? Kunne det egentlig ikke være lige meget. Vi ved jo godt, at det er en dansk skole, og så kan vi da også godt tale tysk. Spørgsmålet kom fra

Jes Kruse-Skolens leder, Peter Olesen Müller, til festen i Egernførde.

Det var de nye forældre i mindretallet blandt gæsterne i idrætshallen, han havde henvendt sig til, og han

besvarede selv spørgsmålet for dem:

- Nej, det er ikke lige meget, for det handler om to ting. Det handler for det første om det valg, I har truffet. Og for det andet om børnene.

Fremme bevidstheden

- Vi driver dansk pædagogisk virksomhed og skal fremme elevernes bevidsthed om samhørighed med mindretallet og med det danske folk. Den holdning står I også inde for, og det er så det, der er vores fælles arbejdsrum. I ønsker, at vi i skolen stræber efter at nå målet, og vi gør vores yderste for at nå det sammen med børnene og jer. Og det kan kun lade sig gøre på dansk. Sproget og kulturen hører sammen. Vi kan ikke forestille os at gøre det rigtigt, godt og dybfølt, uden at det sker via det danske sprog, som bærer den kultur, vi står inde for. Kun gennem sproget kan vi nå vores fælles mål, sagde Peter Olesen Müller.

Han sagde, at børnene ikke kan leve sig ind i den danske kultur, uden at de bliver dygtige til sproget.

- De skal lære alle sprogets facetter. Det skal vi hjælpe dem med - vi voksne, så de får sproget ind under huden, sagde han.

Peter Olesen Müller forklarede også, at forældrenes valg ikke er et fravalg af det tyske:

- Det er et tilvalg af det danske, og derfor, på grund af de nye forældre, der kommer ind i mindretallet, er vi et levende mindretal i en globaliseret verden, sagde han. Side 6

Adrian, Laura og deres kammerater startede i Jes Kruse-Skolen i sidste uge.

Åben dialog om samrådsaftale

Mindretal

Organisationer mangler kun at få løst to knuder i samarbejdsaftalen.

Det sydslesvigske Samråd er på sit seneste møde kommet et stort skridt videre med at få en ny samarbejdsaftale på plads. For Skoleforeningen er det glædeligt, at de fleste af de ændringsforslag, som styrelsen fremlagde på sit møde inden sommerferien, har fået grønt lys af de andre samrådsorganisationer.

- For os har det været vigtigt, at den nye samrådsaftale fører til mere åbenhed, transparens, synlighed og demokrati, for det var helt klart den opgave, vi alle fik med hjem fra Sydslesvigkonferencen i starten af året, siger Skoleforeningens formand, Udo Jessen.

En del af Skoleforeningens forslag blev allerede indarbejdet i et fælles

udkast inden mødet, og på selve mødet lykkedes det Udo Jessen og Skoleforeningens direktør, Anders Molt Ipsen, at få yderligere nogle af styrelsens ændringer indarbejdet. Det var blandt andet at bevare den formulering fra den gamle aftale om, at samrådet har til opgave at varetage det danske mindretals fælles interesser i bestemte overordnede mindretalsspørgsmål og har ansvar for en overordnet kommunikationsstrategi. Desuden gik de andre samrådsorganisationer efter en god diskussion med til, at samrådets formand og næstformand vælges blandt alle rådets medlemmer frem for, at det kun er de store medlemsbårne foreninger, der må stille formandsskabet.

Ingen a- og b-hold

- Vi har jo selv skrevet ind i samarbejdsaftalen, at vi er selvstændige, ligeberettigede foreninger og institutioner. Så giver det ingen mening,

at vi deler samrådet op i et a- og et b-hold, sagde Anders Molt Ipsen på mødet.

Tilbage er to punkter, som man ikke kunne blive enige om i samrådet. De skal endnu engang drøftes i organisationernes bagland. Den ene punkt er Skoleforeningens ønske om, at samrådets formand også skal have repræsentative opgaver, og det andet er, om de SSF tilsluttede foreninger skal have stemmeret i samrådet.

- I forhold til samrådets formand giver det god mening, at han eller hun også har repræsentative opgaver, og i forhold til de SSF-tilsluttede foreninger kan man efter min mening finde en konstruktion, hvor de tilsluttede foreninger får stemmeret igennem SSF. Det kan være en model, der ligner den, vi har i mindretalsunionen FUEV. Her varetager Skoleforeningen sin stemmeret igennem SSF, siger Udo Jessen.

TAK FOR
SOMMERFERIEN
2015

feriebarn.dk
SYDSLESVIGSKE BØRNS FERIEJESER

Igen i år har børn fra de danske skoler i Sydslesvig fået mulighed for at tilbringe en del af deres sommerferie hos gæstfrie ferieværter i Danmark.

Grænseforeningen og Dansk Skoleforening for Sydslesvig takker alle hjælpere i Danmark og i Sydslesvig og ikke mindst jer, der har taget imod et feriebarne fra Sydslesvig, for den store indsats. I har været med til at løse en meget vigtig folkelig opgave.

For børnene og for den danske folkedel i Sydslesvig er disse ferieophold hos jer af allerstørste betydning. Børnene får gennem samværet med jer rig mulighed for at opleve hverdagen i Danmark. De får mulighed for at udvikle deres danske sprog, og de lærer dansk kultur at kende.

Jeres imødekommenhed er et udtryk for solidaritet og samhørighed med det danske mindretal i Sydslesvig. Som i det forgangne år, vil I som ferieværter i år modtage Skoleforeningens medlemsblad Fokus, som vil blive sendt en gang om måneden sammen med en udgave af Flensborg Avis, så I kan følge med i Sydslesvig året rundt.

Også på vegne af Grænseforeningen tak for sommerferien 2015!

Udo Jessen

Udo Jessen, formand for Skoleforeningen

Læs mere om ferierejser og udvekslingslev uge 45-47 på feriebarne.dk

GRÆNSEFORENINGEN
FOR EN ÅREN DANMARK
Dansk Skoleforening
for Sydslesvig e.V.

Samrådet på vej....

Åbenhed, mere dialog, lydhørhed over for basis, styrkelse af Samrådet og bedre synliggørelse af det samarbejdende Sydslesvig er nogle af de forventninger, der blev formuleret på Sydslesvigkonferencen først på året. Disse vigtige tilskyndelser og den brede opbakning til mindretallets pluralistiske opbygning giver os i Samrådet en stor forpligtigelse til at få justeret den eksisterende aftale.

I Skoleforeningens styrelse har vi taget tilskyndelserne til os. Og vi har udarbejdet forslag til, hvordan vi bedst kan komme videre med at styrke Samrådets indsats og samtidig udvise respekt for, at fællesskabet består af selvstændige og ligeberettigede foreninger med hver sin profil og sit opgaveområde.

Vores indsats har indtil nu ikke været forgæves. En del af vores forslag er allerede faldet i god jord i Samrådet. Som det vigtigste vil jeg nævne, at hver forening i Samrådet fremover selv skal bestemme, hvem den lader sig repræsentere af. Og hvem skal ellers skulle kunne bestemme, hvem der er foreningens lovlige repræsentant end den berørte forening selv?

Vi glæder os over, at det nu ser ud til, at Samrådets deltagende foreninger og organisationer bliver ligestillede. Der er opbakning til vores forslag om, at alle folkevalgte repræsentanter skal være valgbare, når der fremover skal vælges en formand for Samrådet.

Vi mangler dog endnu at nå finde løsninger på to områder. Det handler for det ene om at tillægge formanden nogle repræsentative opgaver og for det andet om SSFs tilsluttede foreningers status.

Som et resultat af de nuværende forhandlinger er der enighed om at opgradere formandsposten, idet man ønsker at forlade rotationsprincippet til fordel for et direkte valg af Samrådets formand. Derudover skal formanden fremover aflægge beretning om Samrådets arbejde ved den årlige Sydslesvigkonference. I Skoleforeningen synes vi rigtig godt om denne ide og støtter den helhjertet.

Som en naturlig konsekvens deraf bør Samrådsformanden også fremover få tillagt flere repræsentative opgaver. Vi mener, at det er en vigtig forudsætning for at kunne synliggøre et samarbejdende Sydslesvig, at formanden for Samrådet får mulighed for at være synlig på fællesskabets vegne. Det vil være naturligt, at Samrådets formand varetager repræsentative opgaver som velkomster, lykønskninger, kondolencekort,

talen ved Sydslesvigudvalgets besøg og andre repræsentative handlinger, hvor Samrådet og dets foreninger står som samlet afsender. Fordelene er mange og kan – som det til dels også hidtil er praktiseret – være med til at styrke det danske mindretals ansigt.

På det seneste møde i styrelsen blev der spurgt ind til, hvorfor SSF's tilsluttede foreninger er repræsenteret i Samrådet, når de ifølge SSF's vedtægter allerede har sikret deres indflydelse i SSF ved at kunne vælge tre repræsentanter og tre suppleanter til SSF's hovedstyrelse.

Derigennem har de tilsluttede foreninger både direkte politisk indflydelse inden for SSF og fuldt stemmeret i Det Sydslesvigske Samråd som en selvstændigt agerende organisation. På det seneste Samrådsmøde var der enighed om at undersøge nærmere, hvilken begrundelse der er for denne særlige repræsentation.

Jeg mener helt bestemt, at de tilsluttede foreninger på grund af deres store folkelige arbejde fortsat bør være en del af Samrådet. Mit kompromisforslag går ud på at indføre en matematisk model, der sikrer en ligelig stemmefordeling blandt Samrådets foreninger og organisationer. Det handler i al enkelhed om at tildele hver forening tre stemmer. Denne model vil give SSF mulighed for at tildele de tilsluttede foreninger en eller flere af sine tre stemmer og derved sikre, at de tilsluttede foreninger fortsat har sæde i Samrådet. Modellen er velkendt fra andre sammenhæng, og SSF var fortaler for en tilsvarende løsning i FUEN. Således kan det undgås, at en enkelt forening opsummerer sin repræsentation. Jeg mener, at der er tale om et konstruktivt forslag, der kan være med til at løse overrepræsentationen på en elegant måde.

Skoleforeningen siger ja til forandring, ja til mere åbenhed og mere diskussion for at styrke samarbejdet i Samrådet og dermed i hele mindretallet. Og jeg håber inderligt, at vores argumentation vil kunne overbevise de andre Samrådsmedlemmer.

Vi arbejder på sagen.

Udo Jessen, formand

Driftsrådets nye formand Kristina Sukatus.

Driftsråd med ny formand

Formandsskifte

Kristina Sukatus overtager formandsposten fra Niels Nielsen, der fortsætter i driftsrådet som menigt medlem.

Kristina Sukatus er siden 1. august ny formand for Skoleforeningens driftsråd. Den mangeårige formand Niels Nielsen har ønsket at fratræde posten, men fortsætter i driftsrådet. Kristina Sukatus er lige som sin forgænger valgt på Dansk Lærerforening i Sydslesvigs liste.

Kristina Sukatus er sydslesviger, født i Vejle, og hendes familie flyttede tilbage til Flensborg, da hun var barn. Hun er gift og har tre voksne børn. Som 35-årig tog hun en læreruddannelse og har siden været ansat på Christian Paulsen-Skolen og Jens Jessen-Skolen.

Fantastiske kolleger

Kristina Sukatus er også næstformand i Lærerforeningen og har siddet i driftsrådet siden maj 2014. Hun har erfaring med driftsrådsarbejde fra sit tidligere arbejde i KomTel.

- Det er netop, fordi jeg har denne erfaring, og fordi jeg har nogle fantastiske og hjælpsomme driftsrådskolleger med næstformand Regina Dreve i spidsen, at jeg har sagt ja til at overtage jobbet efter Niels, siger den nye formand.

Der kommer ikke en stor revolution i driftsrådsarbejdet.

- Det er jo præget af en stram struktur, hvor mange af arbejdsopgaverne bestemmes af lovgivningen, siger Kristina Sukatus.

Men der vil selvfølgelig være et skift i ledelsesstilen, da den gamle

og den nye driftsrådsformand er to meget forskellige personligheder.

- Jeg kan være lidt hurtig på aftrækkeren, siger Kristina Sukatus og smiler.

- Og det er selvfølgelig noget helt andet end Niels' meget rolige væremåde.

Driftsrådets flytning til administrationsbygningen på Christian Paulsen-Skolen ser Kristina Sukatus som en stor chance for at være mere synlig som del af virksomheden »Skoleforeningen«.

Synlighed

- Synligheden spiller en stor rolle. Den vil vi også styrke igennem initiativer som institutionsbesøg og en øget deltagelse i Skoleforeningens arrangementer. Driftsrådet skal vise flag og formidle, at vi ikke kun er der, når der er vanskeligheder. Driftsrådsarbejdet handler i høj grad om at vise medarbejderne de mange muligheder, der er for medbestemmelse i virksomheden, siger hun.

Kristina Sukatus ser frem til et godt samarbejde og den daglige kontakt med arbejdsgiveren.

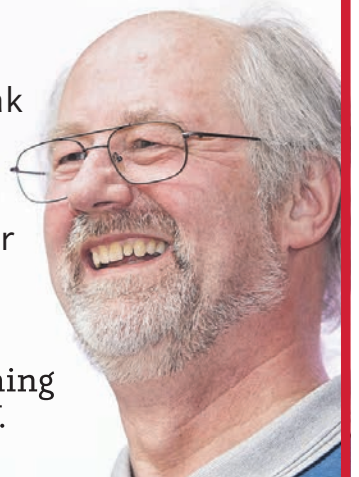
- Sammenspillet mellem driftsrådet og direktionen handler jo ikke kun om problemer. En masse af vores arbejde er fremadrettet og sker i en god dialog. Der kan sagtens være et godt arbejdsklima, selv om man er uenig, siger hun og fortsætter:

- Det er vores danske tradition, at vi ikke ser på vores relation som et »dem mod os«. Der skal være god dialog også om de tunge emner. Vi skal være åbne over for hinanden, så det er nok den store forskel, når man ser på, hvordan driftsrådsarbejdet ellers foregår i Tyskland, siger hun.

Skoleforeningens driftsråd, direktion og formand siger tak til Niels Nielsen for det gode samarbejde og mangeårige engagement som formand for Skoleforeningens driftsråd!

Dansk Skoleforening
for Sydslesvig e.V.

REDAKTIONSKOMITE

Udo Jessen
Anders Molt Ipsen
Redaktion og layout:
Daniel Dürkop
Tlf. 0461-5047104

kommunikation@skoleforeningen.org

Vurdering tilpasset den sproglige hverdag i Sydslesvig

Sprogudvikling

Børne- og Skolefritidskontoret har udviklet materiale der har fokus på børn med tysk som hjemmesprog.

Barnets sprogudvikling er væsentlig for udviklingen, hvor sprogfærdighederne spiller en central rolle. Forældre til børn i de sydslesvigske børnehaver og vuggestuer kender cirkelskemaet »Tras« (Tidlig registrering af sprogudvikling), som pædagogerne bruger til at få et overblik over børnenes sprogudvikling.

Nu har Skoleforeningens Børne- og Skolefritidskontor udviklet et supplerende skema tilpasset den sproglige hverdag, man oplever i Sydslesvig, nemlig vuggestue- og børnehavebørn, der er tosprogede.

Det sproglige miljø

Intentionen med Tras-materialet er at give pædagogerne et pædagogisk værktøj til at følge børnenes sprogudvikling. Tras giver mulighed for at

FOTO: SKOLEFORENINGEN

Materialet er et pædagogisk værktøj til at følge børnenes sprogudvikling.

sætte fokus på det sproglige miljø i børnehaven og planlægge en særlig indsats på udvalgte områder. Derudover giver Tras mulighed for at yde en særlig indsats for børn med en

forsinket sprogudvikling. Sådanne børn har en risiko for at få vanskeligheder med blandt andet læsning og skrivning senere i udviklingen. Ydermere hænger sprogudviklingen

tæt sammen med barnets udvikling af identitet og tilhørsforhold til fællesskaber.

En løbende proces

Det supplerende »Tras«-materiale med fokus på børn med tysk som hjemmesprog er udarbejdet med bidrag fra sprogvejleder Helle Witt-Nommensen og sætter fokus på, hvor langt barnet er kommet i forhold til tilegnelsen af det danske sprog.

- Tras-skemaet handler om iagttagelser over tid, og arbejdet med Tras er en løbende proces. Pædagogerne tager skemaet frem flere gange, udfylder det, ser på udviklingen og arbejder med udviklingsområderne, siger dagtilbudschef Petra von Oettingen.

Karakteristisk for tosprogede børn er blandingssproget, og materialet gør meget ud af, at der skal ses positivt på denne form af sprogtilegnelse. Blandingssproget gør ikke børnene forkerte, og udviklingen støttes igennem forskellige sprogpædagogiske tiltag som for eksempel gent-

gelse, samtaler og dialogisk læsning.

Når barnet for eksempel siger »darf ich tisse gå«, betyder det, at barnet afprøver nogle hypoteser og er i en sproglig udvikling. Det supplerende Tras-skema analyserer den sproglige udvikling fra to- til fem-års alderen, hvor barnet gerne må kunne gøre sig forståelig på dansk med enkelte tyske gloser og reflekteres over, at »bil« er lig med »Auto«.

Petra von Oettingen er meget glad for det nye skema:

- Vi er i en unik situation i Sydslesvig. Vores institutioner er fyldt med tosprogede børn. Derfor er det vigtigt, at vi kan analysere deres sprogudvikling. Vi har i Skoleforeningen efterhånden så megen viden om sprog, at vi kan producere vores eget materiale til sprogvurdering, siger hun.

At der er kommet et supplerende Tras-skema betyder dog ikke, at det gamle skal lægges på hylden. Det er fortsat obligatorisk at bruge det, især fordi Tras også belyser udviklingen i forhold til samspil med de andre børn og opmærksomheden.

Naturvidenskab skal slå gnister

Oplevelser

Naturvidenskabeligt projekt involverer lærere, elever og deres forældre.

Cornelius Hansen-Skolen deltager i et projekt, der kaldes »Miniphänomenta«, som er udviklet på Flensborg Universitet og støttet af Nordmetall Stiftung.

Udgangspunkt for projektet er de forsøg, man kan lave på Phänomenta i Flensborg, og der er inden sommerferien blevet bygget 30 forskellige stationer op i skolens lille gymnastiksal. Her kunne eleverne afprøve, opleve og forske i naturvidenskabelige og tekniske fænomener fra vand og lyd til elektricitet og gravitation. Projektet skal munde ud i, at skolen får sine egne stationer permanent. Nu, efter sommerferien skal forældre og lærere derfor i fællesskab bygge nogle af disse stationer, så elevernes naturvidenskabelige og tekniske forståelse kan udvikles endnu mere.

Mærke natur og teknik

- De fleste klasser er blevet sluset igennem udstillingen to gange, siger natur- og tekniklærer Jürgen Marcinkowski.

Han mener, at det er vigtigt, at eleverne mærker natur og teknik på deres egen krop. Det samme gælder i øvrigt deres forældre.

Samle erfaringer

- Vi havde et åbent hus-arrangement omkring udstillingen, og man kunne tydeligt mærke, at det ikke er noget, der fylder noget i forældrenes dagligdag. Erfaringerne med naturvidenskab er gået tabt og skal genoprettes. Derfor er det så vigtigt,

at eleverne samler erfaringer i undervisningen, siger Jürgen Marcinkowski.

- Naturvidenskaben skal slå gnister i de unges hjerner. Der er en god chance for, at det præger dem for livet og hvem ved, hvor den næste Niels Bohr kommer fra.

FOTOS: DANIEL DÜRKOP

Udstillingen havde 30 forskellige stationer

Silja fandt to hjem i Sydslesvig

Udveksling

Dansk elev tilbringer bonusår i det danske mindretal.

Silja fra Silkeborg har lyst til at bo i Sydslesvig i et år og gå i 10. klasse på en dansk skole. Hun skal bo på Ungdomskollegiet i Flensborg mandag til fredag og i en sydslesvigsk familie i weekenden.

Silja er første kandidat til det projekt, Skoleforeningens rejsekontor kalder »fri-

villigt 10. bonusår som udvekslingselev i Sydslesvig«. En elev fra Danmark kommer ned og bor hos en værtsfamilie, går i en af de danske skoler og færdes - på tværs af sprogene - i et netværk med danske/tyske/sydslesvigske unge.

Win-win situation

Det er en win-win situation, hvor det at have én rigsdansk elev i klassen har positiv indflydelse på det danske »klasesprog«, og hvor det at have et dansk

»gæstebarn« kan styrke familiens danske hjemmesprog. Samtidig får den unge udvekslingselev fra Danmark kendskab til mindretallet syd for grænsen og får helt naturligt igennem den daglige færden i byen, til fritidstilbud osv. styrket sit tysk.

Silja er født i Kiel, hvor hun og hendes danske familie har boet i syv år. Efter at de flyttede tilbage til Danmark, har Silja så godt som muligt forsøgt at holde det tyske sprog ved lige. Silja har tre søskende, hendes hobbyer er fodbold og musik.

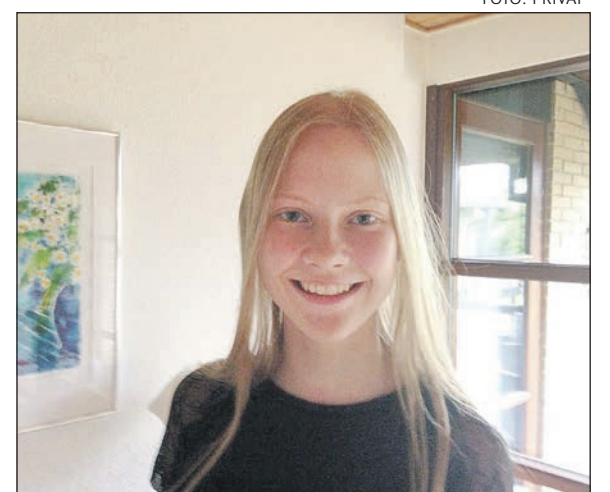

FOTO: PRIVAT

Pædagoger

De pædag

Optakt til det pædagogiske arbejde

Fælles opstart

Pædagogiske dage med dokumentation og refleksion i centrum.

160 af Skoleforeningens pædagoger var i midten af august samlet til pædagogiske dage på Jaruplund Højskole. Formålet med dagene, som havde dokumentation og evaluering som emne, var at sætte fokus på pædagogernes selvrefleksion for at blive klogere på egen pædagogisk praksis og på børnene.

På den første af de to pædagogiske dage handlede det om, hvordan man kan arbejde målrettet med pædagogisk dokumentation og evaluering. Dag to havde den professionelle pædagog i centrum.

- De pædagogiske dage er en vigtig

fælles opstart for 160 pædagoger. Det er jo stort set dem allesammen. De arbejder alle med de samme emner og kommer hjem med en fælles forståelse for nogle opgaveområder. De har et fælles sprog og kan videreføre drøftelserne i institutionen, siger dagtilbudschef Petra von Oettingen.

Elementer fra de pædagogiske dage vil således også blive taget op på de regionale medhjælpermøder.

- Den første dag havde barnet i centrum. Her var der blandt andet fokus på dokumentation som fælles aktivitet og i en læringssituation. Den anden dag handlede så mere om pædagogerne selv. Her gik vi i dybden med, hvordan man som professionel reflekterer over det arbejde, man udfører. Det handlede om faglighed, saglighed og personlighed, siger Petra von Oettingen.

Dokumentation er ikke til pynt

Børnehaver

Igennem dokumentation synliggør daginstitutionerne de pædagogiske mål.

Selv om nogle forældre måske tror det, handler dokumentation af det daglige pædagogiske arbejde i børnehaverne og vuggestuerne i første omgang ikke om at vise forældrene, hvad deres små har foretaget sig hele dagen. Den handler heller ikke om at producere udsmykning til institutionens vægge.

- Dokumentation af det pædagogiske arbejde danner grundlag for en vurdering af, i hvilken grad de læringsmål, som er opstillet i institutionens læreplan, bliver omsat i det daglige. Dokumentation skal synliggøre arbejdet med de pædagogiske mål, siger Dorthe Filtenborg Merot, som er uddannet småbørnspædagog, institutionsleder og foredragsholder.

Fokus på børnene

Hun var kursusleder på den første af de to pædagogiske dage for Skoleforeningens pæ-

dagoger på Jaruplund Højskole i midten af august.

Dokumentation fokuserer efter Dorthe Filtenborg Merots mening i første omgang på børnene. De er både målgruppe og aktive deltagere i dokumentationen. At børnene dokumenterer en aktivitet, er lige så vigtig som selve aktiviteten.

- Når de små er med til at udvælge fotos, printe dem ud, klister, klippe eller laminere, lave plancher, små bøger eller en udstilling af deres aktivitet, fører det til refleksion og sætter erindringerne fast, siger hun.

At dokumentere uden børnene har desuden nogle ulemper. Pædagogerne får meget travlt, og børnene føler ikke medejerskab, fordi de ikke har været inddraget i processen.

Ud over børnene er der andre målgrupper for dokumentation. Det er blandt andet forældrene og pædagogerne selv.

- Pædagogerne kan dele viden, yde sparring og evaluere ud fra dokumentationen. I forhold til forældrene er dokumentationen

Kursusleder Dorthe Filtenborg Merot.

en god måde at synliggøre det pædagogiske arbejde, der sker på stuerne.

Dokumentation af hverdagen

- I forhold til dokumentationen er det vigtigt, at man ikke kun dokumenterer store begivenheder som emneuger. Det er lige så meget de små begivenheder som måltider, modtagelse af børnene om morgenen eller legepladsen, der har stor betydning, da det er tilbagevendende begivenheder, siger Dorthe Filtenborg Merot.

160 pædagoger var tilstede.

Når man dokumenterer, er det vigtigt, at man hverken gør for meget eller for lidt. Et tilfælde fra mit praktiske arbejde er, at der var to stuer i en børnehave: Rød stue og blå stue. Alle forældre ville have deres børn ind på rød stue, ingen på blå stue. Da vi jo arbejdede med de samme pædagogiske læreplaner på begge stuer, og jeg syntes, at pædagogerne på blå stue var rigtig gode, gik jeg ind for at undersøge, hvad forældrenes præference for rød stue var begrundet i. Det, jeg

opdagede menteret pædagog optaget a blå stue l gogisk, m Det hand sis. Doku en slags også i for den synl tenborg M

Efter mere end 40 år i Skoleforeningens tjeneste har Birgit Messerschmidt valgt at gå på pension.

Skoleforeningen vil i den anledning invitere til en festlig sammenkomst **fredag den 27. november 2015 kl. 16.45-20.00** på A. P. Møller Skolen, Fjordalle 1 i Slesvig.

Udover et varieret program vil vi byde på lidt godt at spise.

Udo Jessen
Udo Jessen
formand

Anders Molt Ipsen
Anders Molt Ipsen
direktør

Af hensyn til den videre planlægning beder vi om tilmelding senest den 16. november 2015 til Philipp Micha per telefon (+49 (0) 461 5047-180) eller mail (Philipp.Micha@skoleforening.org).

Pædagogiske dage

Lærere

Lærerne under lup

Skoler

Lærernes pædagogiske dage blev til et lille laboratorium om god klasseledelse og teamsamarbejde.

De sydslesvigske lærere var i den sidste ferieuge samlet på Jaruplund Højskole til en pædagogisk dag med fokus på klasseledelse og teamsamarbejde. Målet var at få inspiration og konkrete værktøjer til brug i undervisningen og udvikle egen og fælles praksis. Underviserne var Søs Rask Andresen og Nanna Paarup, som med deres firma »Skolekonsulenter« har mange års erfaring med netop de emner.

Dagen var præget af hurtige skift mellem teoretisk input, dialog, aktiv deltagelse og refleksion. Søs Rask Andresen og Nanna Paarups måde at gennemføre forløbet på er meget speciel. Det er, som om de samler lærerne i et lille laboratorium, henter spejlet frem og lader lærerne mærke på egen krop, hvad god klasseledelse og teamsamarbejde er. Igen og igen sætter de to lærere i situationer, som svarer til det, der sker i klassen, så lærerne kan reflektere over det.

Der blev grinet meget på Jaruplund Højskole, for et af skolekonsulenternes vigtigste budskab er, at man skal have det sjovt, mens man lærer sammen. Og det var fagligt funderede grin, for det handler selvfølgelig om, at også eleverne skal have det sjovt, når de lærer sammen.

God klasseledelse

God klasseledelse handler om at skabe et positivt og udviklende læringsmiljø, hvor eleverne har de bedste betingelser for at lære og udvikles som mennesker. Det fordrer en fagligt dygtig lærer, der kan lede, motivere, engagere og skabe gode relationer til eleverne og eleverne imellem. Da læreren har en helt central rolle i elevernes læringsproces, er det relevant, nødvendigt og interessant at udvikle og forfine lederrollen som lærer.

Klasseledelse hjælper med at sætte rammerne, organisere undervisningen og skabe muligheder for et opti-

malt læringsmiljø, hvor eleverne får mere reel arbejdstid med øget trivsel og mere læring til følge.

Allerede ved skolestarten grundlægges gode vaner for, at eleverne er ansvarlige for egne læringsprocesser, sociale interaktioner og med til at skabe det optimale læringsmiljø. For at kunne tage ansvar skal læreren sikre, at eleverne gennem lærerens klasseledelse ved, hvad der forventes af dem. De skal kende rammerne, inden for hvilke de kan udfolde deres nysgerrighed, kreativitet og autonomi.

Teamsamarbejde

Succes er en holdsport! Fra forskningen ved vi, at jo mere lærerne indgår i team og teamsamarbejde, des bedre lærer eleverne. Når lærere diskuterer undervisning og metoder med deres kolleger i teamet, og der er en stærk kultur på skolen, hvor faglighed vægtes højt, er elevernes faglige resultater og lærernes trivsel højere.

Der er en række værktøjer og veje til at optimere samarbejdet i hverdagen, som har betydning for teamets proces og resultater. De teams, der fungerer bedst, har en række kendetegn, som skal i spil, så alle oplever, at netop deres kompetencer og styrker gør en reel forskel.

I det velfungerende teamsamarbejde har den enkelte lærer og pædagog bedre muligheder for at udvikle sit professionelle virke. Det fordrer, at teamsamarbejdet fungerer, og at der i samarbejdet sættes fokus på elevernes læring. Når teamsamarbejdet og særligt teammøderne bruges som et forum for fælles refleksion, sparring og udveksling af erfaringer øges muligheden for inklusion, undervisningsdifferentiering og den enkeltes kompetencer i forhold til det enkelte barn.

Der er behov for at afstemme forventninger til hinanden i teamsamarbejdet og til at drøfte mål, retning, arbejdsopgaver og konkrete måder at gøre tingene på. For at opnå et virkelig godt teamsamarbejde, må teams medlemmer derfor være indstil-

let på at lære nyt og indgå i en udviklingsproces med teamsamarbejdet som omdrejningspunkt.

...var, at der på rød stue blev dokumentation af arbejdet. Der fandt nærmest ikke dokumentation af arbejdet sted, fordi alle var så optaget af at producere dokumentation. På arbejdspladserne blev der arbejdet rigtig meget på at dokumentere arbejdet næsten ikke. Det handler altså om at finde den rigtige dokumentation må ikke udarte sig til at være en paparazzi-pædagogik, men den er nødvendig for at holde til forældrene nødvendig, da det er vigtigt at fortælle Dorthe Filmerot.

Børnehaven på tur med æsler

SSF i Sørup inviterede forleden Sørup Børnehaven på en vandretur med fire æsler, som blev tilbudt af en lokal forening. Børnene fik lov til at ride, fodre og føre æslerne igennem skoven. Det var en dejlig oplevelse, siger børnehavenleder Maik Andresen.

Teamøvelser sammen med kollegerne...

...og teoretisk baggrund...

...gav en masse gode oplevelser.

Kærlig velkomst til de nye på Jes Kruse-Skolen

Skolestart

20 elever startede tirsdag i sidste uge i den nye 1. klasse i Egernførde.

Skolegården på Jes Kruse-Skolen i Egernførde var fyldt med mennesker tirsdag morgen i sidste uge. Mens de 38 elever fra den nye 7. årgang hoppede på bussen til Vesterled for at blive rystet godt sammen, stod de 20 nye 1. klasses elever på Jes Kruse-Skolen tydeligt spændte og med deres store »Schultüten« i fast omklammering og forældre, søskende og bedsteforældre ved deres side i skolegården og ventede på, hvad der nu skulle ske på deres første skoledag.

De mange forældre og bedsteforældre havde det nok lige sådan, kun nogle af de mindre søskende virkede mere optaget af deres miniudgave af en »Schultüte«, som også de havde fået i dagens anledning.

Skabe tryghed

Første skoledag handler om at skabe tryghed, den handler om, at de nye elever bliver taget godt imod, og det blev de af elever og lærere.

Præcis kl. 9 hilste skoleleder Peter Olesen Müller skolens mindste elever velkommen og bad dem om at stille op foran skolens gamle brønd med byens vartegn, egernet, til det traditionelle klassebillede.

Selve festlighederne startede så i idrætshallen, som eleverne og deres familier betrådte gennem et espalier

De nye elever Laura Asmussen, Carlotta Bieberich, Max Brandt, Cassandra Büsching, Adrian Felske, Finn Heckmann, Lennert Herbst, Romy Hilpert, Maja Hougaard-Neumann, Charlotte Knittel, Finn Kohn, Lily Mohrhof, Lucy Petersen, Lone Kornerup Pohl, Julius Richter, Ole Santus, Till Stuth, Lillith Texter, Hannes Voßberg, Tjorge Zimmer med deres lærere Anne Damm, Markus Metzler og klasselærer Christa Lomholt.

af dannebrogssflag, der blev viftet af eleverne fra 6. klasse. Skolens lillekor, bestående af 45 elever, sang nogle sange, og derefter tog eleverne fra 6. klasse deres skolevenner i hånden og førte dem til deres nye klasselokale. Her fik de saftvand, boller og

skoleskema, og de hyggede sammen med klasselæreren Christa Lomholt.

Betydningsfuldt valg

Samtidig fik forældre og bedsteforældre to taler, som endnu engang gjorde det klart, at de har taget et betyd-

ningsfuldt valg for deres børn.

Samarbejdsrådsformand Sylvia Grabowski-Fillmer forklarede de nye forældre om de mange vigtige opgaver i en forældrestyret skole og opfordrede dem til at være aktive i dette arbejde. Peter Olesen Müller

fortalte om skolens vanskelige første år og forklarede med baggrund i den sydslesvigske historie fra 1864 til i dag, hvorfor skolen helt naturligt, er dansk.

Et betydningsfuldt valg

Indskolingstale

Uddrag fra Skoleleder Peter Olesen Müllers tale til indskolingsfesten i Egernførde. I talen henvendte han sig især til de nye forældre i mindretallet. Han gjorde meget tydeligt, at det valg de havde truffet for deres børn, nu skal føles op med handling.

Som I jo har bemærket, holder jeg min tale til Jer på dansk.

Det er en dansk skole, og her i huset taler vi dansk. Det vidste I, da I lod jeres børn indskrive i skolen i efteråret 2013. I vidste det, fordi I havde truffet et valg, og i dag fanger bordet. Jeg står her og holder min tale på dansk. I må forstå det så godt I kan, og hvis man koncentrerer sig, kan man sikkert forstå det vigtigste, men det er jo ikke første gang, at I oplever dette, og vi ved alle, at det bliver heller ikke sidste gang, så det er bare med at tage udfordringen op. Husk: Man kan hvad man vil!

Jamen kunne det egentlig ikke være lige meget. Vi ved jo godt, at det er en dansk skole, og så kan vi da også godt tale tysk.

Nej, det er ikke lige meget, for det handler om to ting. Det handler for det første om det valg, I har truffet. Og for det andet om børnene. Hvad angår valget, er det et valg af en skole, som har et formål. Formålet er at drive dansk pædagogisk virksomhed for det danske mindretal i Sydslesvig og for de med mindretallet samarbejdende friserer. Skolerne og børnehaverne skal føre eleverne og børnene ind i dansk sprog og kultur, og det er skolens sigte at fremme elevernes bevidsthed om samhørighed med den danske befolkningsdel i Sydslesvig og med det danske folk.

Rigtigt godt og dybtfølt

Den holdning står I også inde for, og det er så det, der er vores fælles

arbejdsrum. I ønsker, at vi i skolen stræber efter at nå målet, og vi gør vores yderste for nå det sammen med børnene og jer, – og det kan kun lade sig gøre på dansk. Sproget og kulturen hører sammen. Vi kan ikke forestille os at gøre det rigtigt og godt, dybtfølt, uden at det sker via det danske sprog, som bærer den kultur, vi står inde for. Kun gennem sproget kan vi nå vores fælles mål.

Jeg sagde, at det selvfølgelig også handler om børnene. De er i vores centrum – og børnene kan ikke leve sig ind i den danske kultur, uden at de bliver dygtige til sproget. De skal lære alle sprogets facetter. Det skal vi hjælpe dem med – vi voksne, så de får sproget ind under huden.

Vi skal udtømme alle muligheder for at øve børnene for at give dem ord, og det kan vi kun ved fælles hjælp. I skal lade børnene møde det danske på så mange forskellige måder som muligt. Det sker først og fremmest i skolen. Det er vi fælles om; men det sker også ved at deltage i mindretallets forskellige arrangementer. Fritidshjem, FDF, idræt, musik, teaterforestillinger o.s.v. Det er et helt blomsterflor – og pluk de blomster til jeres buket, som passer til jer og jeres familie; men pluk af blomsterne, og vis børnene, at I mener det ved at deltage. Tag også på tur til Danmark, eller i sommerhus i ferien. Hvad med Flensborg Avis? Lån danske bøger på biblioteket, se dansk fjernsyn eller hør dansk radio, – tænk kreativt, for fylder I børnenes

liv med dele af alt dette, får vi børn, der forstår, hvorfor de er i vores skole og som bevidst selv vil arbejde videre mod målet.

Hvilket sprog taler din mobil i øvrigt? Kunne displayet ikke lige så godt vise danske ord: »Anruf« kunne lige så godt være »opringning«. Opa være farfar o.s.v. Det ville ikke tage lang tid, så ville I alle forstå disse korte signaler. Eller i din »Navi« – hvorfor finder stemmen ikke vejen på dansk. Jeg er sikker på, at i sådanne apparater kan sproget også indstilles til dansk tale og tekst. Gør brug af det, og vis børnene, at de ikke står alene med konsekvenserne af Jeres valg. Nej, det skaber troværdighed og fællesskab i familien.

Parathed

Vi er selvfølgelig også parate til at yde vores del. Vi har sammensat et hold af lærere, som allerede gennem flere måneder har arbejdet med dette projekt. Der har været gennemført et indskolings-forløb, som skulle hjælpe børnene i overgangen fra børnehave til skole. Her er vi blevet bakket op af børnehaverne, og i dag har de formelt afleveret deres kuld til os. Der er børn fra Borreby Børnehave og Egernførde børnehave, og der er 20 i alt. I dag fester vi, men i morgen begynder alvoren. Der er læseplaner og mål, som vi skal nå, og det kræver koncentration og seriøsitet i arbejdet. Kravene til os er ikke blevet mindre, og forventningerne er store; men vi vil gøre vores bedste,

FOTOS: DANIEL DÜRKOP

Der var også en Schultüte til de mindste

De nye elevers første time.

og sammen med jer kan vi nå langt – og kan vi så senere hen – om 9 – 10 år – et eller andet sted ude i landskabet – møde dette hold elever, der med en sikker udstråling siger: Jeg

har været elev på Jes Kruse-Skolen, så har vi nået vores mål.

FOTOS: REJSEKONTORET

»Altid gang i noget sjovt«

Sommerferie

Ferielejr for sydslesvigske børn blev en stor succes.

Mere end 100 sydslesvigske børn var i sommerferien på Vesterled-lejren på den danske vestkyst.

De unge var af sted i to omgange a tolv dage, og humøret var højt, både hos børnene og de voksne ledsagere.

Der var god tid til at være ude i naturen omkring Vesterled med forskellige aktiviteter. Der var udflugter til svømmehallen, Legoland, WOW-park og et vikingemuseum. Der var både korte (2 km), mellemlange (15 km) og lange (30 km) cykelture, og der var vandreture og en fisketur.

Der blev også afholdt en stor sand-slotkonkurrence, hvor børnene skabte store arkitektoniske kunstværker i sand.

- Det blev aldrig kedeligt for de unge, for de var i gang med noget sjovt hele tiden, siger lederen af Rejsekontoret, Sally Flindt-Hansen, som selv var med som ledsager på en af de to lejre.

Børnene kunne vælge sig ind på kreative værksteder (armbånd og fedtsten), idræt (træning i klitterne og/eller boldspil), ridning, dans og bevægelse og mange andre ting.

- Det var et godt mix af individuelle og fælles aktiviteter som disko, film, rundbold og en olympiade, fortæller Sally Flindt-Hansen.

Ny cykelbane og æsel på besøg

Børnehaven i Sønder Brarup havde fået en ny cykelsti rundt på legepladsen, blandt andet takket være et legat på 10.000 kroner fra Grænseforeningen og en masse frivilligt arbejde. I den anledning har børnehaven købt nogle nye cykler.

Børnehaven havde forleden også besøg af et æsel. Alle var meget spændte på at få fingrene gravet ned i pelsen og armene slynget rundt om

æselets hals. Der var rigelig tid til at fordybe sig og få en masse dybdegående oplevelser med æslet.

- Vi takker æselmoren Kathrin Moennich for alle de kloge informationer og kan varmt anbefale aktiviteten til alle, der vil opleve børnenes ro og æslernes utrolige indfølelse og smittende tålmodighed, siger børnehaveleder Vera Dröse.

ELEVUDVEKSLING - EFTERÅRETS FEDESTE OPLEVELSE

Vil du prøve noget, der virkelig rykker?

I efteråret kommer den næste seje danmarksoplevelse for Sydslesvigske skolelever: elevudveksling!

Mødet er gensidigt, så I vil i én uge have et dansk barn som gæst, der følger jeres familie og skolegang. I den anden uge tager du selv med hjem til det danske barn og oplever dennes hverdag i skolen, fritiden og i familien. Det kan føre til grænseoverskridende venskaber som holder i mange år frem.

Hvem: Børn fra 4. klasse og opefter

Hvor længe: 2 uger - 1 uge i Danmark og 1 uge i Sydslesvig i perioden uge 45-47 (2.-20. november 2015)

Hvordan: Transport aftales indbyrdes mellem den danske og sydslesvigske familie

Tilmeldingsfrist: 18.09.2015

Hvis du mener, at et sprogligt, fagligt og socialt boost er noget for dig, så tag fat i rejselæreren på din skole eller læs mere og find formularerne på feriebarn.dk/elevudveksling

»Ting tager tid«

Fortid

Unge oplever fortidens langsomhed på historisk værksted.

3. og 4. Klasse på Bavnehøjskolen var forleden på besøg i Historisk Værksted i Lyksborg. Eleverne skulle have et spændende indblik i jernalderen og vikingetiden, og oplevelsen blev ekstra stor af, at besøget var med overnatning i vikingetelte.

- Jeg synes, at det er rigtig vigtigt at sidde sammen ved lejrbålet til sent på aftenen, fortælle historier og hygge. Det har stor betydning for det sociale sammenhold i klassen, siger lærer Kirsten Dam.

Eleverne gennemgik i løbet af de to dage nogle moduler, som Lyksborg Historisk Værksted tilbyder. Dem har Kirsten Dam suppleret med øvelser, der har noget at gøre med det, eleverne har forberedt hjemmefra.

De unge snittede blandt andet i

træ, støbte, arbejdede med læder og lavede mad.

- De fandt ud af, hvor besværligt livet var i fortiden. Det er hårdt at lave smør, når den skal piskes i hånden, og når man først skal fremstille et piskeris, siger Kirsten Dam.

Men det er det, det hele handler om. Børnene, som alle sammen har en travl og hurtig hverdag, skal mærke fortidens langsomhed på deres egne kroppe.

- Ting tager tid, og de unge skal forstå denne her anderledes rytme, de skal lære at arbejde sammen på en anden måde, siger læreren.

Kirsten Futtrup fra Lyksborg Historisk Værksted er meget glad for, at historiske værksteder, som der findes mange af i Danmark, nu er blevet implementeret i den nye skolelov nord for grænsen.

- Hos os oplever eleverne med alle sanser, og de er selv med til at bidrage med noget, siger hun.

Eleverne fandt ud af, at det er hårdt arbejde at lave smør med håndkraft.

FOTO: DANIEL DÜRKOP

FOTO: PRIVAT

Elever lavede spil om hekse

Udmærkelse

Fornem pris til danske elever i Slesvig

Ti elever fra 6. klasse på Hiort Lorenzen-Skolen i Slesvig var blandt vinderne på delstatsplan i en historiekonkurrence med forbundspræsident Joachim Gauk som protektor.

I alt deltog 1500 elevgrupper og 14 af dem var med til prisoverrækkelsen i landdagen i Kiel, hvor det var landdagspræsident Klaus Schlie og formanden for Köberstiftelsen, Lothar Dittmer, der kårede syv vindere, som går videre til en tysk finale, samt syv sær-

priser, som eleverne fra Slesvig var blandt.

De vandt med emnet »Hekse i Slesvig«, hvor de havde beskæftiget sig med hekseforfølgelsen. En gang om ugen mellem september og februar havde de sammen med deres lærer Miriam Rix været på udstillinger om emnet på biblioteket og byarkivet. De havde sidet sammen og lavet en rapport og udviklet et spil om hekse.

- De har gjort et fantastisk stykke arbejde i deres fritid, og de har fået rigtig meget ud af det, roste Miriam Rix sine elever.

Sprogkufferter tages med hjem

Sprog

Forældrene er også sprog lærere og kan hjælpe børnene godt på vej.

I Oksevejens Børnehave i Flensborg har pædagogerne udviklet i alt 13 sprogkufferter til dialogisk læsning. De forskellige kufferter henvender sig til børn i fire aldersgrupper fra vuggestuealderen til førskolebørn. Kufferterne indeholder en historie og masser af legetøj, der relaterer til bogen. Børnene lærer altså sprog igennem leg. Kufferterne kan tages med hjem, så forældre og børn kan arbejde med dem i fællesskab.

Sprogindlæring

- De skal være en fælles oplevelse. Dialogisk læsning handler jo om, at børn bliver inddraget i de historier, der læses, og forældrene er også børnenes sprog lærere, siger børnehavepædagog Lone Krogh, som også er sprogvejleder på daginstitutionssområdet.

På en forældreaften blev forældrene introduceret til, hvordan man bruger forskellige redskaber for sprogindlæring. Ved siden af sprogkufferterne og dialogisk læsning er det mundmotoriske lege, musik og sprog og sprog og bevægelse.

Sprogkufferterne egner sig også til forældre, der ikke er så gode til dansk. De kan vokse med sværhedsgraden, siger børnehavedeleder Gisela Ahlbory.

Positiv feedback

Og forældrene benytter sig flittigt af tilbuddet.

- Vores søn har været meget optaget af de forskellige ting i sprogkufferter, siger Stefan, som har læst og genfortalt historien og leget en hel

FOTO: DANIEL DÜRKOP

Sprogkufferterne er fyldt med ting, der gør historien levende.

FOTO: OKSEVEJENS BØRNEHAVE

Til en forældreaften fik forældrene lært nogle mundmotoriske lege.

uge.

Karoline, som er mor til et barn i førskolen, er enig.

- Det er en meget aktiv måde at fortælle historier på, siger hun.

Pædagogerne i daginstitutionen har fået en masse positiv feedback fra forældrene.

- Det fungerer rigtig fint, siger Gisela Ahlbory.

FOTO: DANIEL DÜRKOP

De yngste elever mødte atletikken

Idræt

Unge fik lov til at løbe, springe og kaste.

1. og 2. klasse fra skolerne i Flensborgs opland var lige inden sommerferien til atletikstævne.

På grund af blæst fandt »sommerstævnet« sted i Idrætshallen i stedet

for på sportspladsen. Der var bygget op til seks aktiviteter, som eleverne fik afprøvet.

- Det handlede om, at de skal stifte bekendtskab med de atletikdiscipliner, som de så vil møde senere i deres skoleliv. De skal kaste, løbe og springe, men uden at det handler om at vinde. Det skulle være sjovt, siger Bettina Andresen, som er idrætslærer på Lyksborg Danske Sko-

le. Hun havde også nogle ældre elever med fra skolen som hjælpere.

- Det giver også de ældre elever rigtig meget. Man skal involvere dem og give dem noget ansvar, så kan man tydeligt se, hvordan de vokser med opgaven, siger Bettina Andresen.